

بسم الله الرحمن الرحيم

توحيد (۱)

ترجمه کتاب التوحيد، مقرر درسی مدارس

اهل سنت جنوب در دوره مقدمات

تهیه و ترجمه :

شورای عالی مدارس اهل سنت و جماعت جنوب

آموزش مجازی

درس اول

اسلام و ایمان

اسلام یعنی تسلیم شدن برای الله با یکتا دانستن؛ و فرمانبرداری از او به وسیله اطاعت کردن و پاک بودن از شرک.

و پنج رکن دارد: رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده است: "اسلام این است که شهادت دهی به این که معبودی بحق جز الله وجود ندارد و محمد فرستاده او است، و نماز بخوانی و زکات بدهی و رمضان را روزه بگیری و اگر توانایی رفتن به خانه خدا داری حج را به جا بیاوری".

"ایمان" ایمان یعنی این که قلب، هر چه را که پیامبر آورده، تصدیق کند؛

و شش رکن دارد: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: ایمان این است که: یقین داشته باشی به الله و فرشتگان و کتابهایش و پیامبرانش و روز قیامت، و یقین داشته باشی به قضا و قدر چه خیر باشد و چه شر.

پرسش‌ها

۱. اسلام چیست؟ ارکان آن را نام ببرید.
۲. ایمان را تعریف کنید و ارکان آن را بیان کنید.
۳. اسلام همان فرمانبرداری از خداوند به وسیله اطاعت کردن است" این جمله را شرح دهید.

درس دوم

ایمان به الله

وجود الله حقیقی است که شکی در آن نیست. و دو امر بر آن گواهی می دهد:

۱. سرشت انسانی که خداوند او را بر آن خلق کرده است.

۲. عقل سالم.

اما فطرت و سرشت انسانی، اینگونه بر وجود الله دلالت می دهد که هر گاه انسان دچار سختی شود یا مصیبتی به او برسد ، برای دفع آن مصیبت با سرشت خدا جوییش از الله در خواست می کند و او را می خواند تا مصیبت را از او دور کند. الله تعالی فرموده: {وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا} زمره ۸ «و هر گاه به انسان ضرری برسد توبه کنان خدا را می خواند».

و نیز فرموده است: {هُوَ الَّذِي يُسِرُّكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرْنَكُمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرَحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَلُّوا أَعْمَى أَحِيطْ بِهِمْ دَعْوَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ} یونس ۲۲ «و او کسی است که شما را در دریا و خشکی راه می برد چه بسا هنگامی که در کشتی باشید و کشتیها با باد موافق سرنشینان را حرکت می دهد و سرنشینان به آن خوشحال می شوند ، و به ناگهان باد سختی می وزد و موج از هر سو به سویشان می آید و می پندارند که احاطه شده اند، در این هنگام خدا را خالصانه به فریاد میخوانند و فرما نبرداری را از آن خدا می دانند و عهد می کنند که اگر ما را از این حال برهانی از زمره سپاسگزاران خواهیم بود»

و این چنین ایمان به وجود الله را در فطرت و طبیعت نفس انسانی می یابیم که آن را مگر متکبر و منکر حق، انکار نمی کند.

اما عقل سالم، اگر تأمل کند به وجود خدا اعتراف می کند. و برای شما مثالی می زنم:

وقتی شما وارد کلاستان در مدرسه شدید و دیدید صندلی ها مرتب شده اند و تخته سیاه آویزان است، آیا فکر میکنی صندلی ها خودشان مرتب شده یا تخته سیاه خودش آویزان شده است؟ یا اینکه فکر می کنی لزوماً کسی صندلی ها را مرتب و تخته را آویزان کرده است؟ شکی نیست کسی بوده که صندلی ها را مرتب و تخته را آویزان کرده است. و وقتی به این جهان عظیم پیرامون خود نگاه کنی درمی یابی که بر یک نظام استوار و دقیق و هماهنگ حرکت می کند، خورشید و ماه از میلیون ها سال قبل بر همین نظام در حرکتند. همانطور که الله فرموده است: {لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ} وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ} یس ۴۰ «نه خورشید شایسته است که به ماه برسد و نه شب سزاوار است که از روز جلو بزند و هر کدام در مدار خودشان در حرکتند»

و بینی که میلیون ها ستاره پراکنده در اطراف جهان با وجود بزرگی شان حرکت می کنند بدون این که با هم برخورد کنند یا از مسیرشان منحرف شوند، پس آیا عقل تصور می کند که این جهان بزرگ وجود آورنده ای ندارد؟ و نه خالق که آن را بسازد و نه گرداننده ای که امور را اداره کند؟

نه هرگز، همه این ها دلیلی است بر این که سازنده ای با حکمت و توانایی آگاه این جهان را آفریده است، و با قدرت و حکمتش آن را اداره می کند. (او همان الله پروردگار جهانیان است).

الله می فرماید: { لَنْ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلُوكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ } بقره ۱۶۴ «به راستی که در آفرینش آسمانها و زمین و آمد و شد شب و روز، و کشتی‌هایی که به سود مردم در دریا شناورند و آبی که الله از آسمان نازل کرده و به وسیله آن زمین را بعد از مرگش زنده، کرده است و انواع جنبندگان را در زمین پراکنده ساخته و تغییر مسیر بادها و ابرهایی که بین آسمان و زمین معلقند نشانه‌هایی است برای کسانی که تعقل ورزند».

پرسش‌ها:

۱. وجود الله حقیقی است که شکی در آن نیست و دو امر آن گواهی می دهد آن دو امر کدامند؟
۲. دلیل فطرت و سرشت را بر وجود الله شرح دهید. و از آیات قرآن دلیل بیاورید؟
۳. چگونه از نظر عقلی بر وجود الله دلیل می آوری؟

درس سوم

توحید و یکتا دانستن الله

توحید یعنی اعتقاد به این که الله (پاک و منزّه) یکتا است و شریکی ندارد. و واجب است که او را در عبادت و اطاعت و امید و فریادری و دوستی و ترس و بزرگ داشتن یکی بدانیم.

علامت توحید خالص

کسیکه دارای توحید خالص است قوی، با عزت و درستکار است. به جز الله را نمی پرستد و از غیر الله نمی ترسد. فقط از الله کمک می طلبد. و فقط بر الله توکل می کند. و دستور نمی دهد و یا دستوری نمی پذیرد مگر از قانون الله. و هر چه را الله حلال کند حلال می داند و هر چه را الله حرام کند حرام می داند. و این همان توحیدی است که انبیا آن را آورده اند و مردم را به سوی آن فرا خواندند. الله تعالی می فرماید: **﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾** انبیاء ۲۵. «وما هیچ پیامبری را قبل از تو نفرستادیم مگر اینکه به او وحی کردیم که هیچ معبودی بجز من نیست، پس فقط مرا پرستید».

پرسش‌ها:

۱. توحید چیست؟
۲. علامت توحید خالص چیست؟
۳. توحیدی که انبیا، آن را آورده بودند چگونه بوده است؟ و برای آن دلیل بیاورید.

درس چهارم

فضیلت توحید چیست

توحید و یکتا پرستی الله - سبحانه و تعالی - فضیلت بزرگی دارد. پس قطعاً الله آن را سبب نجات بندگانش در دنیا و آخرت قرار داده است. اما در دنیا: کسی که ایمان بیاورد به این که الله یکی است و شریکی ندارد و زندگی و مرگش و روزی‌اش فقط به دست الله است، به پاکی زندگی می‌کند. و الله امنیت و آرامش و هدایت را بر او فرو می‌ریزد. همانگونه که فرموده است: **لَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ** {انعام ۸۲} « کسانی که ایمان آورند و ایمان خود را به ظلم نیالوده اند، امنیت برای آنها است و آنان هدایت شدگان هستند »

و مراد از ظلم در آیه، شرک است. یعنی: کسی که ایمانش را با شرک به الله نیامیخته باشد دارای امنیت و هدایت است. و اما در آخرت: کسی که بر توحید بپردازد و در حالی که ملاقات کند که چیزی را با او شریک نکرده باشد وارد بهشت می‌شود. و خداوند او را از جهنم نجات می‌دهد. در حدیث از رسول خدا صلی الله علیه و سلم آمده است که: **« فإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَتَعَنَّى بِنِكَ وَجْهَ اللَّهِ »**^۱ (به راستی که خداوند آتش را بر کسی که برای رضای خداوند لا اله الا الله بگوید حرام کرده است).

توحید حق الله بر بندگان است

توحید الله - عزوجل - و پاک دانستن او از مثل و مانند و شریک، همان عبادت او است. و اولین حقوق الله بر بندگانش می‌باشد. چون اوست که آنها را آفریده و نعمت هایش را بر آنها جاری کرده است. و پیامبران را برای هدایت آنها به راه توحید فرستاده است. الله فرموده است: **﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾** {ذاریات ۵۶} « و من جن و انس را خلق نکرده‌ام مگر برای اینکه مرا عبادت کنند »

یعنی مرا یکتا بدانند و از من اطاعت کنند. و کسی که این حق الله را بجا آورد، حق او بر الله این است که او را از روی فضل و کرمش وارد بهشت کند.

دلیل آن سخن پیامبر به معاذ بن جبل است که فرمودند: **« يَا مُعَاذُ، تَذَرِي مَا حَقَّ لِلَّهِ عَلَى الْعِبَادِ؟ وَمَا حَقَّ الْعِبَادُ عَلَى اللَّهِ؟ »** قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: **« فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَتَّقُوا اللَّهَ، وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقَّ الْعِبَادُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا »**^۲ ای معاذ می‌دانی حق الله بر بندگان چیست و حق بندگان بر خدا چیست؟ پس معاذ می‌گوید- گفتم: الله و رسولش دانا ترند فرمودند: حق الله بر بندگان این است که او را بپرستند و برای او هیچ شریکی نیاورند. و حق بندگان بر الله این است که کسی را که به او شرک نورزیده را عذاب ندهد.

^۱ - صحيح البخاري - كِتَابُ الْأَطْعَمَةِ - بَابُ الْخَزِيرَةِ. (۵۰۸۶)

^۲ - متفق عليه

پرسش‌ها:

۱. فضیلت توحید در دنیا و آخرت را بیان کنید. و بر آنچه می‌گویید دلیل بیاورید.
۲. حق الله بر بندگان چیست؟ حق بندگان بر الله چیست؟ بر آنچه می‌گویید دلیل بیاورید.

درس پنجم

شرک

بر گرفتن شریک همراه الله شرک است. به گونه‌ای که او را مانند الله دوست بدارد و از او مانند الله بترسد. و آن ظلم بزرگی است. زیرا این کار مساوی قرار دادن خالق با مخلوق است. و این کار، عبادت، بزرگ دانستن و اطاعت غیر الله است. و شرک نزد الله بزرگترین گناهان است. از پیامبر سوال شد کدام گناه بزرگ تر است؟ فرمودند: «أَنْ تُجْعَلَ لِلَّهِ نِدًا وَهُوَ خَلَقَكَ» «این که برای الله مانندی بیاوری در حالیکه الله تو را خلق کرده است» و الله تعالی فرموده اند: {إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ} نساء ۱۱۶ «یقیناً خداوند شرک ورزیدن به خود را نمی بخشد و غیر از آن را برای هر که بخواهد می بخشد»

پرسش‌ها:

۱. شرک یعنی چه؟
۲. زشت ترین انواع شرک کدام است؟ و چرا؟

درس ششم

برخی از انواع شرک

۱. بزرگ دانستن غیر الله شرک است. مانند قسم خوردن به غیر الله و نذر کردن یا ذبح کردن برای غیر الله. الله تعالى می فرماید: {قُلْ إِن صَّلَاتِي وَنُسُكِي وَمَخْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ} وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ { انعام ۱۶۲-۱۶۳ } «گو به راستی نمازم و قربانی کردنم و زندگی و مرگم برای الله، پروردگار جهانیان است. هیچ شریکی ندارد و به آن امر شده ام و من از اولین مسلمانانم» انعام ۱۶۲-۱۶۳
۲. و سحر نیز از انواع شرک است یعنی اعتقاد داشته باشی که یک نیروی مخفی بدون اذن و اراده خدا به تنهایی می تواند نفع یا ضرر برساند. الله تعالى در مورد ساحرین می فرماید: {وَمَا هُمْ بِضَآئِرِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ} بقره ۱۰۲ «و آنها نمی توانند به وسیله سحر به کسی ضرر برسانند مگر به اذن و اجازه خداوند»
- پس هر کسی به سوی ساحران رقت و آنها را در ادعایشان تصدیق کرد قطعاً به الله شرک ورزیده و به آنچه بر محمد نازل شده کافر شده است.

پرسش‌ها:

۱. حکم قسم خوردن به غیر الله چیست؟
۲. حکم نذر کردن برای انسان نیکوکار زنده یا مرده چیست؟
۳. حکم ذبح کردن برای غیر الله یا ذبح کردن بر صلیب چیست؟
۴. حکم کسی که نزد ساحر برود و او را تصدیق کند چیست؟
۵. حکم کسی که نزد کاهن یا غیب گو برود و او را تصدیق کند چیست؟

درس هفتم

صفات الله

الله پاک و بلند مرتبه موصوف به تمامی صفات کمال است و از هر نقصی پاک می باشد. چون نقص در خداوند محال است. و کلمات الله پایانی ندارد. از جمله این صفات کمال:

۱. الله تعالى اول است؛ پس قبل از او چیزی نبوده و آخر است؛ پس، بعد از او چیزی نیست. الله می فرماید: {هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ} حدید ۳ «او اول و آخر است»
۲. و الله تعالى به هر چیزی آگاه است و در ساختن آن حکیم است. و می فرماید: {إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ} یوسف ۶ «به راستی که پروردگار تو آگاه و با حکمت است»
۳. الله تعالى دارای اراده مطلق است و هیچ کس نمی تواند مانع خواسته و اراده اش شود. و می فرماید: {فَقَالَ إِنَّمَا أُعِطْتُ بِرُوحِ ۱۶} «با قدرت و سریع هر چه را بخواهد انجام می دهد»
۴. الله تعالى بر هر چیزی توانا است. و می فرماید: {إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ} بقره ۲۰. «هنا الله بر همه چیز تواناست»
۵. الله تعالى نسبت به مخلوقاتش رحیم و مهربان است. و می فرماید: {وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ} اعراف ۱۵۶ «و رحمت من همه چیز را در بر گرفته است»
۶. و الله تعالى همانطور که خود را توصیف کرده: {لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ} شوری ۱۱ «هیچ چیز مانند او نیست و او شنوا و بینا است»